

Vergaderjaar 2011–2012

33 000 IV

Vaststelling van de begrotingsstaat van Koninkrijksrelaties (IV) voor het jaar 2012

D

VERSLAG VAN EEN MONDELING OVERLEG

Vastgesteld 28 februari 2012

De vaste commissie voor Koninkrijksrelaties¹ heeft op 31 januari 2012 overleg gevoerd met minister Spijs van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over:

- **de brief van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 21 december 2011 over toezegging T01157 over waarborgen voor legislatieve terughoudendheid ten aanzien van de BES-eilanden (EK 33 000 VII, C);**
- **de coördinatie van de wet- en regelgeving voor de BES-eilanden (EK 32 500 IV, C) en (EK 32 500 IV, D);**
- **de problemen in de implementatie, uitvoering en handhaafbaarheid van wet- en regelgeving op de genoemde eilanden;**
- **(de nadere invulling van) de toekomstvisie op het Koninkrijk (EK 32 500 IV, E met bijlage) en de nota «Waarborgfunctie Koninkrijk « (EK 32 500 IV, F met bijlage);**
- **het democratisch deficit in het Koninkrijk en over de wenselijkheid van een Koninkrijkssecretariaat. (EK 33 000 IV, A) en de toezeggingen T01030 en T01221;**
- **verslag van een mondeling overleg met de minister van BZK ter voorbereiding op de Koninkrijksconferentie van december 2011 (EK 33 000 IV, C).**

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand geredigeerd woordelijk verslag uit.

De voorzitter van de vaste commissie voor Koninkrijksrelaties,
Linthorst

De griffier van de vaste commissie voor Koninkrijksrelaties,
Bergman

¹ Samenstelling:

Holdijk (SGP), Linthorst (PvdA) (voorzitter), Terpstra (CDA), Slagter-Roukema (SP), Engels (D66), Nagel (50PLUS), Van Bijsterveld (CDA), Van Kappen (VVD), Koffeman (PvdD), Quik-Schuijt (SP), Th. de Graaf (D66) (vice-voorzitter), Ganzevoort (GL), De Lange (OSF), Koole (PvdA), Schrijver (PvdA), Sørensen (PVV), Reynaers (PVV), Van Dijk (PVV), Ester (CU), De Grave (VVD), Beckers (VVD) en Swagerman (VVD).

Voorzitter: Linthorst
Griffier: Bergman

Aanwezig zijn acht leden der Kamer, te weten: Koole, Van Kappen, Van Dijk, Swagerman, Engels, Linthorst, Van Bijsterveld en Ganzevoort,

en minister Spies van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, die vergezeld is van enkele ambtenaren van haar ministerie.

De **voorzitter**: Hartelijk welkom. We stellen het zeer op prijs dat de minister in de gelegenheid is met ons van gedachten te wisselen. We hebben drie onderwerpen op de agenda staan: de terughoudendheid met wetgeving op de BES-eilanden, de coördinatie van wetgeving op de BES-eilanden en de visie op het Koninkrijk. Als vierde zouden we het nog kunnen hebben over de reis die enkelen van ons kort geleden naar de eilanden hebben ondernomen. Daar zijn ons wel wat dingen opgevallen. Als de minister behoefte heeft daarnaar te luisteren, willen we die dingen graag met haar delen.

Minister **Spies**: Heel graag. Wij gaan volgende week donderdag de eerste reis naar de eilanden maken. Ik doe graag mijn voordeel met uw indrukken. Hopelijk wilt u het me vergeven dat ik niet ogenblikkelijk overal een reactie op zal kunnen geven. Het lijkt me heel plezierig om met wat kleur, geur en smaak van uw kant nog beter voorbereid op reis te gaan.

De **voorzitter**: Uitstekend. Ik stel voor een kort voorstelrondje te doen.

De heer **Koole** (PvdA): Ik ben Ruud Koole van de PvdA-fractie. Ik heb binnenlands bestuur in mijn portefeuille, niet zozeer de BES-eilanden. Toch zit ik hier omdat er wel degelijk een relatie is tussen wat er binnenslands gebeurt en wat er daar gebeurt. De toekomst van het Koninkrijk gaat uiteraard ook over dat deel van het Koninkrijk.

De heer **Van Kappen** (VVD): Ik ben Frank van Kappen van de VVD-fractie. Ik heb Buitenlandse Zaken, Defensie, Ontwikkelingssamenwerking en Koninkrijksrelaties in mijn pakket.

De heer **Van Dijk** (PVV): Ik ben Peter van Dijk van de PVV-fractie. Mijn portefeuille bevat Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

De heer **Swagerman** (VVD): Ik ben Ben Swagerman van de VVD-fractie. Ik heb Veiligheid en Justitie, Immigratie en Asiel en Koninkrijksrelaties in mijn portefeuille.

De heer **Ganzevoort** (GroenLinks): Ik ben Ruard Ganzevoort van de GroenLinks-fractie. Ik heb onderwijs, zorg, Koninkrijksrelaties, Defensie, Ontwikkelingssamenwerking en sport in mijn portefeuille.

Mevrouw **Van Bijsterveld** (CDA): Ik ben Sophie van Bijsterveld van de CDA-fractie. Ik heb de portefeuilles Veiligheid en Justitie en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

De **voorzitter**: Ik ben Marijke Linthorst van de PvdA-fractie. Ik doe onderwijs, jeugd en Koninkrijksrelaties. Laten we toch maar beginnen met de indrukken van onze recente reis. Dat kan helpen bij de behandeling van de andere onderwerpen. Ik zal zelf beginnen. Wij hebben grote zorgen over de BES-eilanden. Er is sprake van werk in uitvoering. In het verleden zijn met de beste bedoelingen afspraken gemaakt, maar in de praktijk werken die afspraken niet altijd even goed

uit. Je ziet bijvoorbeeld dat er invoerheffingen worden geheven als iets van Bonaire naar Saba wordt verscheept. Eerst worden er dan heffingen op Sint-Maarten geheven en daarna ook nog eens op Bonaire. De kosten van het levensonderhoud zijn voor de mensen daar ontzettend gestegen door dit soort dingen. We zijn ook in een supermarkt geweest en schrokken van de prijs van een liter melk: \$ 3,50. Het inkomen van de mensen daar ligt op de helft van wat in Nederland verdiend wordt. De prijzen zijn voor hen dus echt gigantisch. De Sabanen zijn ongeveer de meest gedisciplineerde mensen ter wereld. Zij zijn zo verschrikkelijk braaf dat het echt wat wil zeggen als zij gaan demonstreren. Dit is een groot punt van zorg. Misschien zou er meer flexibiliteit betracht moeten worden vanuit Nederland. De ontwikkeling van de BES-eilanden mag politiek gezien niet mislukken omdat er veel van afhangt. Dat speelt ook mee natuurlijk. De dagelijkse zorgen lopen deze mensen nu echter echt over de schoenen.

We hebben gesproken over het optimaliseren van de gezondheidszorg in het Caraïbisch deel van het Koninkrijk. Op dit moment moeten mensen van Saba en Sint-Eustatius voor gezondheidszorg naar Guadeloupe. Dat is lastig, want het is ver weg en er wordt Frans gesproken. Je zou kunnen bekijken of er op Sint-Maarten mogelijkheden zijn waardoor de gezondheidszorg voor zowel de mensen op Sint-Maarten als op Saba en Statia verbetert. Daar is overigens al overleg over gaande.

De heer **Van Kappen** (VVD): Voorzitter. Ik wil beginnen met een algemene opmerking. Het Statuut wordt door veel Nederlanders als een wurgcontract ervaren en dat is het misschien ook wel. Het is de hoogste staatsregeling, want het staat boven de Grondwet. Iedereen kan er uitstappen behalve Nederland. Het kan alleen gewijzigd worden met instemming van alle partijen. Het opmerkelijke is dat je allemaal hetzelfde paspoort in je zak hebt, of je nu in het autonome land Sint-Maarten of in Tietjerksteradeel woont. We hebben namelijk allemaal het staatsburgerschap van het Koninkrijk der Nederlanden. De verwarring daaromtrent is gigantisch. Wij schieten soms ook tekort in de uitleg aan onze eigen bevolking van deze complexe materie. Je hoort vaak goedkope oplossingen als «we stappen uit het Koninkrijk» of «we zetten ze op Marktplaats». Dat zijn leuke kreten, maar gezien het Statuut zijn de mogelijkheden heel beperkt. Op Aruba gaat het nu heel goed. Een paar jaar geleden ging het daar echter nog heel slecht. Dat succes is flinterdun. Het hangt maar van een paar mensen af. Ik vraag me af waarom Nederland niet wat meer middelen inzet om iets wat goed gaat, te ondersteunen. Aruba moet op dit moment, net als iedereen, geld lenen op de markt. Daar betalen ze 6% voor. Als Nederland garant zou staan voor die buitenlandse lening – we hoeven ze het geld niet eens te geven – dan zouden ze kunnen lenen tegen 2,5%. Daarmee verruim je de marge voor de regering die op dit moment aan de macht is en die het goed doet. Het zou ook een signaal voor Curaçao zijn.

Op Curaçao gaat het namelijk echt niet goed. Dat wil niet zeggen dat het grootste deel van de bevolking daar voor onafhankelijkheid is; daar geloof ik helemaal niets van. Op dit moment is er echter een regering aan de macht die ten koste van alles vasthoudt aan de macht. De officiële uitspraak van de regeringspartij Pueblo Soberano in de Staten dat de regering ondanks alle ruzies niet zal vallen totdat iedereen zijn pasteitje heeft gehad, vind ik echt schandalig. Als ik dat combineer met een recent artikel waaruit blijkt dat diezelfde partij een aanval op de rechterlijke macht doet – volgens haar deugt het OM niet omdat het veel te veel zaken verliest en de Nederlandse rechters deugen evenmin – maak ik mij grote zorgen. In het Parlatino is met een slinkse manoeuvre een motie ingediend waarin Nederland veroordeeld wordt vanwege kolonialisme en wat al niet meer. Dat slaat op zich nog geen deuk in een pakje boter, maar

het is toch vervelend dat dit gebeurt. Aruba en Sint-Maarten hebben tegengestemd, maar die motie is wel aangenomen. Tijdens het POK op Sint-Maarten zag je heel duidelijk dat met Sint-Maarten en Aruba zaken te doen zijn. Er zijn natuurlijk wel wat meningsverschillen, maar daar valt uit te komen. Met Curaçao is dat nagenoeg onmogelijk. Bij alles wat er gebeurt, wordt het kolonialisme, het slavenverleden en het regenteske gedrag van Nederland er weer bijgehaald. Onze pogingen om iets te doen voor de BES-eilanden zouden beter slagen als we wat medewerking kregen van de andere Caraïbische landen. Als men dingen meteen invult en concludeert dat Nederland wil dat de rotzooi die het gemaakt zou hebben op de BES-eilanden, door hen wordt opgelost, dan is het wel heel moeilijk om met elkaar te praten. Het staat allemaal zo haaks op elkaar. Ik zie er op dit moment nauwelijks nog een gat in. Je moet natuurlijk wel in gesprek blijven, maar ik vind het heel zorgelijk.

Ik zal mijn persoonlijke mening over de waarborgfunctie geven. Ik spreek niet eens namens mijn partij, maar strikt persoonlijk. De waarborgfunctie is er en die zal er altijd moeten blijven, want je kunt geen verband van staten hebben zonder een waarborg voor behoorlijk bestuur.

Ingrijpen op grond van de waarborgfunctie is echter een heel moeilijke zaak. We grijpen pas in als de stad in de fik staat. Dan is het voor iedereen duidelijk dat we geen andere keuze hebben. Tot die tijd zal ingrijpen lastig zijn. Ik vind dat we de financiële, politieke en diplomatieke middelen moeten gebruiken die we hebben. Daarmee moeten we goed gedrag belonen en slecht gedrag bestraffen. Ik zeg het maar even op z'n janboerenfluitjes, maar daar komt het wel op neer. Ik vind het heel raar dat Curaçao geld kan lenen op de markt tegen 2,5% omdat het een College financieel toezicht heeft, terwijl Aruba, dat vreselijk zijn best doet, tegen 6% moet lenen. Ik pleit ervoor voorzichtig te zijn met uitspraken over ingrijpen op grond van de waarborgfunctie. Dat wordt namelijk een heel moeilijke zaak. We hebben echter wel een aantal middelen die we onvoldoende gebruiken.

Ik vraag met grote nadruk aandacht voor de situatie op Bonaire, Saba en Sint-Eustatius. De mensen daar zijn echt diep teleurgesteld. Er is namelijk sprake van een stapeling van beleidseffecten en niemand heeft meer de eindverantwoordelijkheid. Daar moeten we echt uitkomen. Zolang dat niet lukt, blijven zij daar de prijs voor betalen.

Mevrouw **Van Bijsterveld** (CDA): Voorzitter. Ik heb een paar opmerkingen over de BES-eilanden en een paar opmerkingen over de andere landen. We moeten oppassen dat de verwachtingen over de BES-eilanden niet té hoog zijn. Mensen moeten niet denken dat er heel snel heel veel verbeterd. Als je daar bent, zie je echter wel een paar heel duidelijke, praktische problemen die het dagelijks leven van mensen direct beïnvloeden. De kosten van het levensonderhoud zijn al genoemd. Hetzelfde geldt voor de praktische afspraken rond zorg. We moeten ook denken aan de kosten voor het vervoer naar Sint-Maarten. Ook de kwestie van de belastingen en invoerrechten wil ik nog even noemen. Dat zijn heel belangrijke praktische zaken. Als Nederland die obstakels niet snel uit de weg ruimt, kan er een antigevoel ontstaan. We moeten geen irrealistische verwachtingen wekken, maar we moeten wel vaart zetten achter het oplossen van de dingen die belangrijk zijn in het dagelijks leven van mensen.

Ik ben het met de heer Van Kappen eens dat het van belang is dat je, voordat je spreekt over ingrijpen op basis van de waarborgfunctie, de positieve krachten moet versterken. Dat is van groot belang.

Ik wil apart nog de follow-up van het rapport-Rosenmöller over Curaçao benoemen. Er wordt gesproken over Transparency International als uitvoerder van het vervolgonderzoek. Het is van groot belang om ervoor te zorgen dat dit wat wordt en dat het niet verwatert. Ik weet niet zeker of

het iets kan worden als deze club het gaat doen. Nu hebben we de kans om goed de vinger aan de pols te houden.

De heer **Van Dijk** (PVV): Ik heb hier niets aan toe te voegen. Ik zou in herhaling vallen.

De heer **Van Kappen** (VVD): We worden bij de wind gebrast met dat verhaal over Transparency International, want het is tot op de dag van vandaag niet aanbesteed en de opdracht is ook nog steeds niet geformuleerd.

Mevrouw **Van Bijsterveld** (CDA): Zonder in een discussie met de heer Van Kappen terecht te komen, wil ik toch opmerken dat dit juist is. En dat zou juist een mogelijkheid kunnen bieden om voor iets te zorgen wat wel ergens toe kan leiden.

De **voorzitter**: Het is goed dat wij eerst een kort overzicht hebben gegeven van de verschillende onderwerpen, omdat daarmee ook wat meer reliëf gegeven wordt aan de punten die we op de agenda hadden gezet, namelijk de coördinerende rol en de stapeling van effecten. Je ziet dat de negatieve effecten van het onderdeel worden van Nederland al zichtbaar zijn. De huis-, tuin- en keukenmedicijnen zijn bijvoorbeeld uit het pakket. Dat valt de mensen daar zwaar. Een aantal verbeteringen is echter nog niet gerealiseerd. Dat is een knelpunt. Dan geef ik nu graag het woord aan de minister.

Minister **Spies**: Voorzitter. Ik zal op een paar dingen ingaan, maar dat doe ik met de voorzichtigheid van iemand die zich nog persoonlijk ter plekke op de hoogte wil stellen van het een en ander. Uit de bijdragen van de leden blijkt een grote betrokkenheid bij en een groot besef van verantwoordelijkheid voor wat we daar als Koninkrijk aan het «stapelen» zijn. De leden hebben aan den lijve ervaren dat veel dingen beter moeten. Dat wordt ook door veel anderen en door het kabinet zonder meer gedeeld. Tegelijkertijd moeten we ons hoeden voor overspannen verwachtingen. We hebben nu de beste bedoelingen, maar we kunnen niet zomaar allerlei goedbedoelde zorgen over Caraïbisch Nederland uitstorten. Met name Sint-Maarten, Curaçao en Aruba hebben een heel eigen positie gekozen. Zij zijn zich zeer bewust van die positie. Curaçao stelt zich ten opzichte van het rapport-Rosenmöller niet heel erg constructief op, en dan zeg ik het nog vriendelijk en voorzichtig. Het heeft wel toegezegd een onderzoek naar integriteit van instellingen te willen en te zullen doen. Dat kunnen zij niet zonder meer aan Transparency International uitbesteden, want Transparency International maakt zelf de afweging of het een opdracht wil aanvaarden. De heer Schotte is afgelopen week in Berlijn geweest om van gedachten te wisselen over de formulering van de onderzoeksopdracht en de voorwaarden waaronder Transparency International die opdracht zou willen accepteren. Wij hebben nog niet gehoord wat hiervan het resultaat was. Er worden dus serieuze stappen gezet om te kijken of men tot een vergelijk kan komen. Laten we er vooralsnog van uitgaan dat dit gaat lukken en dat dit daadwerkelijk tot een opdrachtverlening leidt. Dat is ook afgesproken op de laatste Koninkrijksconferentie, die december jongstleden in Nederland heeft plaatsgevonden. Ik wil niet al te zeer treden in allerlei als-danvragen. Dit traject hebben we met Curaçao afgesproken. Ik probeer me altijd aan gemaakte afspraken te houden en verwacht dat ook van hen.

Zodoende vind ik ook dat we creatief moeten kijken naar stokken achter de deur en naar wortels die voorgehouden kunnen worden. Ik ben het op dat punt met de heer Van Kappen eens. Daar kan economische hulp ook een belangrijke drager in zijn. Wij proberen vanuit Nederland voor de eilanden goed voor te sorteren op Europese fondsen en middelen, maar

we schromen ook niet om economische hulp op te schorten als afspraken niet worden nagekomen. Dat speelt rond de Isla-raffinaderij. Ik geloof dat men op Curaçao die consequenties niet erg waardeert. Toch heb ik een brief gestuurd waarin ik aangeef dat we overwegen de hulp op te schorten als men niet binnen de gemaakte afspraken tot een oplossing voor de Isla-raffinaderij komt.

Curaçao heeft inmiddels besloten de invoerrechten niet meer te heffen voor producten die naar de BES-eilanden gaan. Datzelfde verzoek is indringend aan de regering van Sint-Maarten gedaan. Wij kunnen dat niet zomaar eigenstandig vanuit Nederland regelen. We hopen wel dat Sint-Maarten daarin wil bewilligen. Daarmee zou een deel van het probleem voor de bewoners van de BES-eilanden verlicht worden. Staatssecretaris Weekers is hiermee bezig. De laatste stand van zaken hierover heb ik niet paraat, maar hij is ermee bezig.

De heer **Van Kappen** (VVD): Wat onze positie tijdens het IPOK op Sint-Maarten behoorlijk ondergroef, is het feit dat we bij de BES-eilanden iets heel raars doen: over een doos potloden die geïmporteerd wordt op Bonaire, wordt 8% betaald en als die naar Saba wordt gestuurd, betalen we nog eens 6%. Dat is natuurlijk heel raar. Als je met die landen wilt praten over de invoerrechten, krijg je onmiddellijk voor de voeten geworpen dat tussen de BES-eilanden onderling al dubbele belastingen worden geheven. Daarmee ondergraven we onze onderhandelingspositie daarmee enorm. Ik kan het hen ook niet uitleggen.

Minister **Spies**: Ik heb met staatssecretaris Weekers over dit probleem gesproken. Ik weet dat er bewegingen gaande zijn, maar het precieze antwoord hierop moet ik u schuldig blijven. Ik heb aangegeven dat we een dringend verzoek hebben gedaan aan Sint-Maarten om niet nog een keer invoerrechten te heffen. Dat hebben ze daar in beraad, ook tegen de achtergrond van de begroting, die nog steeds niet definitief is. Curaçao heeft dat dus inmiddels wel gedaan.

Op een aantal punten in de zorg boekt mijn collega Schippers serieus vooruitgang. Zij probeert daar echt zorg op maat te bieden binnen de mogelijkheden die er zijn. We zijn op zoek naar Nederlandse zorgaanbieders die wellicht vanuit hun expertise hier ondersteuning kunnen bieden op de BES-eilanden, Sint-Maarten, Curaçao en Aruba. Misschien kunnen we op die manier slimme samenwerkingsverbanden creëren en kunnen we kennis en kunde uitwisselen.

Het voert te ver om in detail in te gaan op de waarborgfunctie. Misschien kunnen we het daarover hebben in verband met de stapeling van effecten ten aanzien van de BES-eilanden, waarbij de Kamer nog apart wil stilstaan.

De **voorzitter**: We krijgen nog wel graag een reactie op de wortel voor Aruba.

Minister **Spies**: Daar ga ik nog even niks over zeggen. Daarover zijn indringende gesprekken gaande. Het gaat Aruba niet alleen om de voorwaarden waartegen leningen verstrekt kunnen worden en om de rentepercentages.

De heer **Swagerman** (VVD): Voor een deel is het een herhaling van zetten, maar ik wil toch graag een paar accentjes leggen op enkele goede observaties van collega's tijdens het laatste bezoek. Ik maak even de vergelijking met Europa. Daar heb je ook veel culturele verschillen, maar gaat het toch om de samenhang in het beleid, dat gevoerd wordt. Als je dat projecteert op het verband van de Nederlandse Antillen in de oude zin, dan is het de kunst om met inachtneming van de verschillen naar de samenhang te kijken. Ik neem aan dat de minister hier open voor staat, al

zal het niet eenvoudig worden. Met alle respect voor haar voorgangers, maar er is altijd veel wrijving geweest. Die zal ook wel blijven bestaan. We moeten echter focussen op die samenhang.

Het is net al een beetje aangestipt, maar het is heel belangrijk dat wij, dit deel van het Koninkrijk, aan deze kant van de oceaan, niet de indruk wekken dat wij op de BES-eilanden de meeste zorg plegen, met alle elementen van kritiek die je daar misschien op kunt hebben, zoals stapeling van wetgeving, beleid dat niet allemaal even consistent is en misschien zaken rondom doorzettingsmacht om echt iets te regelen, want dat blijft natuurlijk lastig. Daarmee moet echter geen wanverhouding ontstaan ten opzichte van met name Curaçao. Daar liggen de grootste risico's voor het Koninkrijk. De vraag is of het daar echt een keer helemaal fout gaat. Ik ben daar niet optimistisch over. Je moet dus waken voor dreigen met het inroepen van de waarborgfunctie en met ingrijpen. Je moet heel voorzichtig naar de kasplantjes kijken, die er ongetwijfeld ook zijn.

Collega Van Kappen maakte een opmerking over de rechtelijke macht. Daar heb ik zelf ook ervaring in. Ik heb daar jaren in de magistratuur gewerkt. Daar worden natuurlijk fouten gemaakt, maar het is het minst bedreigend om daar veel steun aan te geven. Die instituties, met de Hoge Raad als «Koninkrijksrechter», moeten immers uiteindelijk het rechtsgehaltebeeld van het Koninkrijk bepalen. Dan is de kunst dat je de balans blijft bewaren en niet te veel naar de een leunt ten koste van de ander. Nogmaals, dat is een gigantische uitdaging. Dat is niet van de ene op de andere dag opgelost.

Minister Spies: Dat ben ik helemaal met u eens. Tegelijkertijd is het onmogelijk om dat van één minister te vragen. Als ik heel kritisch naar uw vraag luister, zou ik dat een beetje erin kunnen beluisteren. Hetzelfde sentiment zit in de overleggen tussen de parlementaire delegaties en de verschillende ministers-presidenten. Die verantwoordelijkheid ervaar ik absoluut. Wij kunnen vanuit Nederland en ik in het bijzonder vanuit mijn verantwoordelijkheid, kijken naar de integriteit van instituties, waaronder de rechtelijke macht. Overigens gebeurt er heel veel op dat gebied. Ik kan daarin tot op heden geen verschillende maatvoering ontdekken tussen Curaçao, Sint-Maarten, Aruba of de BES-eilanden. Maar dit is een onderliggend sentiment in alle contacten, wie die contacten dan ook maar heeft. Dat vergt een grote sensitiviteit en is een grote verantwoordelijkheid, maar ik heb niet eens de pretentie dat ik dit in mijn eentje tot mijn verantwoordelijkheid zou kunnen rekenen. Daar is het te veelomvattend en te complex voor. Ik heb inmiddels ook het boek Gedeeld Koninkrijk gelezen op advies van deze en gene. Daarin kun je lezen dat de afgelopen 200 jaar getekend worden door deze sentimenten. Het zou van groothedswaanzin getuigen als je denkt dat je dat in een termijn van een of enkele jaren zomaar even oplost.

De voorzitter: Wij komen op het tweede agendapunt: de stapeling van beleidsmaatregelen. Dat is misschien handig te combineren met het punt van de coördinerende rol. De combinatie van die twee dingen leidt immers tot problemen.

Om een voorbeeld te noemen, op Bonaire zijn een – mooie scrabblewoorden – vuilverbrandingsinstallatie en afvalwaterzuiveringsinstallatie gebouwd. Bij de verdeling van taken zijn milieu en ruimtelijke ordening eilandstaken geworden. Dat wilden de eilanden zelf ook. Dat is ook logisch, want over ruimtelijke ordening wil je natuurlijk zelf gaan. Dat betekent echter in de praktijk dat de verantwoordelijkheid voor de kosten voor de zuivering bij het eilandsbestuur ligt. Omdat daar verschillende departementen over gaan, komt er geen duidelijkheid, waardoor het eilandsbestuur de overdracht van de installatie niet wil aanvaarden, omdat het denkt: dan hangen wij straks ook voor de kosten. Het is een

heel kleine gemeenschap: 12 000 inwoners. Je kunt daar niet op dezelfde manier handelen als in Nederland. In Nederland zit de provincie er bijvoorbeeld nog tussen en weet ik wat allemaal. Dat is dus een probleem. Zo verwijst Onderwijs naar Binnenlandse Zaken, Binnenlandse Zaken verwijst weer naar iets anders. Als de ministeries er onderling niet uitkomen, is er niemand die de knopen doorhakt. Wij hebben daar met minister Donner over gesproken. Hij gaf een redelijk onbevredigend antwoord, namelijk: ik ben geen coördinerend bewindspersoon; dat moet echt naar de vakministers. Maar de Rijksvertegenwoordiger heeft evenmin het mandaat om te coördineren. Onze ervaring is dat, als een probleem van iedereen is, het uiteindelijk van niemand is. Dan gebeurt er dus niks. Wij willen heel graag hierover met u van gedachten wisselen. Het gaat om de combinatie van wetgeving en het ontbreken van één persoon die de knopen doorhakt.

Minister **Spies**: Ik ben niet de persoon die de knopen doorhakt. Zoals het er nu naar uitziet, ga ik die ook niet worden. Bij het constituerend beraad van het kabinet is op dit punt de verantwoordelijkheidsverdeling vastgesteld. Het is wel een terugkerend punt van aandacht in de gesprekken met uw Kamer, met uw collega's aan de overzijde en de diverse bewindspersonen. Ik vertel u waarschijnlijk geen nieuws als ik zeg dat aan de overzijde gisteren met alle bewindspersonen debatten plaatsvonden over hun verantwoordelijkheid ten aanzien van de BES-eilanden. Daarin heeft Joop Atsma aangegeven dat hij zijn verantwoordelijkheid voor de rioolwaterzuiveringsinstallatie zal nemen en zich verantwoordelijk voelt voor de oplossing van dat vraagstuk. De minister van Onderwijs heeft ook zeer intensief contact met de BES-eilanden. Zij probeert nogal eens met videoconferenties tot afstemming van beleid te komen en te voorkomen dat er stapeling van wetgeving plaatsvindt. Recentelijk hadden wij zoiets aan de orde met het leerlingvolgsysteem. Daarin wordt voor de BES-eilanden een pas op de plaats gemaakt om te voorkomen dat wij blijven stapelen. Daarin wordt juist wat meer lucht geboden.

Al bij de start heeft het kabinet er heel nadrukkelijk voor gekozen om niet één persoon eindverantwoordelijk te maken voor alles wat de BES-eilanden aangaat. Wij hebben de BES-eilanden wat dat betreft op gelijke voet gezet met de decentrale overheden in Nederland. Daarbij worden ook de diverse vakministers aangesproken op elementen uit hun portefeuille die aandacht of verbetering behoeven. Dit zal ongetwijfeld een onderwerp van gesprek blijven. In de afgelopen zes, zeven weken is dit een terugkerend thema bij het onderdeel Koninkrijk in mijn portefeuille. Dat proef ik aan alle kanten. Ik vermoed zomaar dat ik volgende week maandag in de Tweede Kamer ook indringend op dit punt bevroegd zal worden. Maar ik houd mij toch vast aan de taakverdeling die bij de start van het kabinet is gemaakt.

Het klinkt misschien een beetje slap, maar ik meen het serieus: in zijn algemeenheid moeten wij eens kijken of het nu al tijd is om conclusies te trekken. Nog meer dan op de eilanden zijn wij hier in Nederland ongeduldig. Wij willen niks liever dan dat het daar zo snel mogelijk net zo goed gaat als hier. De realiteit is dat wij nog geen anderhalf jaar, sinds 10 oktober 2010, onderweg zijn. Dat er onwennigheden zijn en dat verantwoordelijkheden zich moeten gaan zetten, vind ik een vrij natuurlijk gegeven. Ik heb aangeboden dat ik voor de BES-eilanden het aanspreekpunt ben als zij er elders, bij de departementen, niet doorheen komen. Daar hebben ze nog geen gebruik van gemaakt. Wellicht verandert dat de komende reis intensief. Maar ik wil graag de ruimte nemen om mijn eigen ervaring hier naast te leggen, mede omdat het hele proces waarin wij binnen het Koninkrijk met elkaar verkeren, nog maar net begonnen is.

De heer **Van Kappen** (VVD): Ik hoor wat u zegt en begrijp dat die beslissing genomen is, maar het volgende vind ik heel raar. Wij hebben een evaluatieperiode van vijf jaar om te kijken hoe het allemaal gaat. Juist in die periode moet je extra alert zijn op wat er fout gaat en waarom. Het stapelen van beleidseffecten moet je dus heel goed in de gaten houden. Ik kan het allemaal verkeerd begrepen hebben, maar mijn vraag destijds was of de Rijksvertegenwoordiger daar verantwoordelijk voor is. Het antwoord van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties was toen: nee, dat is hij niet, dat behoort niet tot zijn taak. Waarop mijn vervolgvraag was: wie moet het dan doen? Daar kreeg ik geen antwoord op. Dat vind ik raar.

Ik kan begrijpen dat je pas over vijf jaar allerlei dingen gaat doen, maar je bent nu in een evaluatieperiode. Daarin zou je de stapeling van de beleidseffecten juist heel goed in de gaten moeten houden. Als het echt pijn doet, moet je daar eerder iets aan doen. Maar als niemand verantwoordelijk is om dat in de gaten te houden, te monitoren en terug te rapporteren, dan krijg je dat altijd terug in de vorm van pijnpunten, waarbij dingen al bijna fout gelopen zijn. Dat vind ik zo raar.

Kunnen wij geen mechanisme opzetten waarmee wij heel zorgvuldig kijken wat de effecten zijn van wat wij allemaal gedaan hebben, waar iemand verantwoordelijk voor wordt die dat terugkoppelt? Naar mijn idee zou dat de Rijksvertegenwoordiger moeten zijn, want hij zit er met zijn neus bovenop. Maar ik heb gehoord dat dat niet zijn taak is. Wiens taak is het dan wel? Ik vraag het nog maar een keer.

Minister **Spies**: In de eerste plaats moeten wij stapeling aan de voorkant proberen te voorkomen. Vandaar dat ik het voorbeeld noemde van het leerlingvolgsysteem. Daarbij hebben wij al in de ministerraad en in het contact met de collega van OCW voorkomen dat wij überhaupt nieuwe wetgeving per direct van toepassing verklaren op de BES-eilanden. Daarin is de ministerraad beslissingsbevoegd. De ministerraad is ook verantwoordelijk om die stapeling te voorkomen. Ik merk ook dat er gehoor aan wordt gegeven en er gevoel bij bestaat als ik daar een opmerking over maak.

Natuurlijk geeft de Rijksvertegenwoordiger signalen af, soms indringend, soms minder indringend, maar ik vind het wat snel om na anderhalf jaar tot een finaal oordeel hierover te komen. Werkende weg wordt een aantal problemen opgelost. Wij zijn met de invoerrechten bezig, met het ontwikkelen van extra zorgfaciliteiten en met het inhalen van achterstallig onderhoud aan infrastructuur. Het gaat allemaal misschien minder snel dan wij graag zouden willen, maar het gaat mij iets te ver om te verkondigen dat het allemaal maar kommer en kwel is.

Mevrouw **Van Bijsterveld** (CDA): Ik kan mij heel goed voorstellen dat u zegt dat wij nog maar anderhalf jaar bezig zijn, dat het daarom te vroeg is om definitieve conclusies te trekken en dat daar veel gebeurt. Daar ben ik het mee eens, maar het zou heel ongelukkig zijn als het beeld of zelfs de werkelijkheid ontstaat voor de bewoners dat een aantal negatieve zaken en praktische problemen de realiteit van alledag bepaalt en niet zozeer de positieve dingen. Dat zou fnuikend zijn. Het is fijn dat een aantal dingen gebeurt. Ik wil erop aandringen dat de aandacht daar heel sterk op gericht blijft. Natuurlijk kun je zeggen dat de verwachting niet moet zijn dat alles een-twee-drie geregeld is. Die ongeduldigheid is te begrijpen. Maar als de dagelijkse ervaring van knelpunten blijft bestaan, dan heb je wel een probleem.

Minister **Spies**: Ik heb nog een paar dingen daaromheen. Wij hebben na een jaar al een eerste belevingsonderzoek onder de bevolking gedaan. De resultaten daarvan waren gematigd positief. Mevrouw Van Bijsterveld refereert terecht aan verwachtingspatronen. Zo heeft collega Kamp

gisteren al uitdrukkelijk gezegd in een algemeen overleg met de Tweede Kamer dat de verwachting kan zijn dat de bedragen die in Nederland in het kader van de sociale zekerheid of de oudedagsvoorziening worden uitgekeerd, de bedragen worden die op de eilanden worden uitgekeerd. Daar zit een mismatch in verwachtingen. Ik ben voorzichtig om dat soort dingen gelijk uit te vergroten, maar daar zitten voor een deel verwachtingen bij die wij niet kunnen inlossen. Daar moeten wij volstrekt helder en eerlijk over zijn.

Mevrouw **Van Bijsterveld** (CDA): Wij hebben op de eilanden meet-and-greets gehad met de bevolking. Elke keer wanneer dit soort onderwerpen aan de orde kwam, viel mij heel erg op dat daar niet de verwachtingen zitten. Mensen die ik gesproken heb, begrijpen wel dat er niet zo een socialevoorzieningenniveau kan zijn als in Nederland. Het ging eigenlijk meer om de kosten van het dagelijks levensonderhoud in vergelijking tot de draagkracht.

De **voorzitter**: Ik heb daar een voorbeeld van. Vroeger was de luchthavenbelasting voor interne vluchten \$ 2. Nu is die \$ 23, want het is een internationale vlucht geworden. Dat soort bizarre effecten doet zich voor.

De heer **Van Kappen** (VVD): Ik begrijp het helemaal als gezegd wordt dat je niet moet gaan overreageren en ook niet alle jammerverhalen zijn helemaal waar, maar er is voldoende ruis op de lijn om daar heel serieus naar te kijken. Wat mevrouw Van Bijsterveld zegt, is eigenlijk het grote probleem: de gestegen kosten van levensonderhoud door een cumulatie van allerlei effecten ten opzichte van de draagkracht van de bevolking. Een draagvlakonderzoek onder de bevolking is dus enorm belangrijk, want dan pas kunnen wij bepalen waar wij eventueel zouden moeten bijspringen. Uiteindelijk gaat het ons namelijk geld kosten. Zo simpel is het.

Op Saba en Sint-Eustatius is het vervoer van patiënten in kritieke toestand het grote probleem. Ik kan op de achterkant van een sigarendoosje uitrekenen dat het contract dat daarover is afgesloten, heel onzorgvuldig is. Er moet \$ 16 000 per maand worden betaald voor de beschikbaarheid van een helikopter. Er moet ook nog een keer per vlieguur worden betaald. Verder zit er eigenlijk niks in. Het is een lege helikopter, waar geen medische apparatuur in zit, waarin ook niemand kan meevliegen. Zouden wij dat geld niet beter aan de Kustwacht kunnen geven? De Kustwacht heeft helikopters. Wij zouden Defensie kunnen vragen om bij de post die zij wil openen op Sint-Maarten, een Kustwachthelikopter neer te zetten die die taak op zich neemt. Misschien kunnen wij het geld beter daaraan uitgeven dan aan een of ander Mickey Mouse-firmaatje dat niet aan de vraag kan voldoen. Daar maak ik mij zorgen over. Als er midden in de nacht iets heel ernstigs gebeurt, kan het niet zo zijn dat iemand doodgaat omdat het zo slecht geregeld is. Zijn er geen alternatieven voor het contract dat wij nu hebben afgesloten waarvan ik van alle kanten hoor, ook van de Rijksvertegenwoordiger, dat het niet werkt? Het kost immers wel een hoop geld: \$ 16 000 per maand alleen voor de beschikbaarheid, waarbij nog een keer per vlieguur moet worden betaald.

Minister **Spies**: Ik spreek dat zeker niet tegen. De oplossing via Defensie is niet zo makkelijk, want er is en komt geen basis met een helikoptervoorziening. Maar uw suggestie is natuurlijk een stuk breder. U zegt: kijk in hoeverre je van een en een drie kunt maken. Dat is een heel gezonde en voor de hand liggende gedachte, waar wij onze ogen absoluut open voor moeten houden. Voor deze en andere suggesties houd ik mij van harte aanbevolen.

De **voorzitter**: Wij sluiten dit onderwerp af en gaan over tot het laatste onderwerp: de visie op het Koninkrijk. Dat onderwerp komt overigens nog uitgebreid terug in latere debatten, maar wij zouden het wel fijn vinden om daar iets over te horen.

Minister **Spies**: Zo in zijn algemeenheid? Hebt u even? Dat is een boeiende vraag. Ik kan nu heel simpel verwijzen naar de correspondentie en notities daarover die u van mijn voorganger hebt ontvangen en waarover u al van alles en nog wat met elkaar hebt gewisseld. Overigens is dat debat aan de overzijde ook met enige regelmaat gevoerd. Ik ben tot op heden buitengewoon terughoudend om mij daar dingen over te laten ontvallen. Papier is immers geduldig. Ik heb vanzelfsprekend inmiddels alles zo ongeveer tot mij genomen. Dat is het standpunt van het kabinet tot op heden. Maar ik moet daar echt zelf kleur, geur en smaak aan toe kunnen voegen op basis van eigen observaties. Ik moet dat ook met de vertegenwoordigers aan de overkant bespreken voordat ik daar allerlei andere opvattingen over ga debiteren.

De **voorzitter**: Helder.

De heer **Ganzevoort** (GroenLinks): Dat lijkt mij op zichzelf een heel juiste en zinvolle koers. Wij maken ons op dit moment heel erg zorgen over het parlementaire toezicht dat daar zou moeten plaatsvinden, met name over het parlementaire toezicht op Curaçao. Wij willen dat natuurlijk niet overnemen, maar dat dat daar voluit tot wasdom komt. Wat is er nodig om het parlement daar in zijn rol en positie te brengen om volwaardig te functioneren? Die vraag blijft terugkomen. Daar heb ik tot op heden geen bevredigend antwoord op gekregen. Formeel heeft het parlement die rol en die positie. Daar zit het probleem helemaal niet, maar de vraag is wat er nu en de komende jaren nodig is om het optimaal te laten functioneren. Ik snap wel dat u daar vandaag geen antwoord op hebt. Ik wil u vragen tijdens uw reis in uw achterhoofd de vraag mee te nemen: hoe kun je het parlement stimuleren zodat het parlementair toezicht gaat functioneren zoals je dat graag zou willen, met name voor henzelf?

Minister **Spies**: Dat zou je dan zo moeten doen dat je niet gelijk het verwijt krijgt dat je bevoogdend bent. Dan is er immers weer sprake van het opgeheven vingertje vanuit Nederland, waar ze daar zo'n gruwelijke hekel aan hebben. U hebt volkomen gelijk dat wij dat toezicht daar formeel hebben. Zij hebben daar verkozen volksvertegenwoordigers. Wie bent u om u, wie ben ik om mij een oordeel aan te meten over de kwaliteit van de volksvertegenwoordiging op Curaçao? Ze zouden het vanuit België, Aruba of weet ik veel waar eens moeten proberen om een oordeel over u te hebben met de toon daarachter van: wij zouden zo graag willen dat ze als een echt parlement hun controlerende taak gaan uitvoeren. Het POK, als het zo genoemd mag blijven worden, heeft de taak om op dat gebied onderling kennis te delen, ervaringen uit te wisselen, elkaar te helpen en bij de hand te nemen. Dat moeten ze dus echt doen met elkaar, vanuit die vier verschillende, volgens het Statuut, gelijkwaardige grootheden.

Wij hebben via de rijksministerraad ook een verantwoordelijkheid om elkaar aan te blijven spreken op ontwikkelingen, maar dat is via de andere kant aangevlogen. Ook een college financieel toezicht kan daar een rol in spelen, net als andere instituten wellicht. Anders dan via de formele weg, die u inmiddels ook verkend hebt, is het echter buitengewoon lastig om ons daar, ook nog eens met een opgeheven vinger, in te begeven.

De heer **Ganzevoort** (GroenLinks): Die opgeheven vinger is mij vreemd. Die probeer ik in ieder geval achterwege te laten, maar die zou in de woorden soms toch nog wat door kunnen klinken. Dat is het grote risico in

de communicatie. De collegiale kant, die in de parlementaire contacten hiervandaan een rol kan spelen, is een belangrijk element. Alle signalen daarover die van de minister tot ons komen, nemen wij daarin mee.

De **voorzitter**: Heel hartelijk dank. Wij zien elkaar ongetwijfeld nog, minister.

Minister **Spies**: Zoals te doen gebruikelijk komt er een verslag met indrukken van de reis. Wellicht dat dat bij een volgend gesprek betrokken kan worden.

De **voorzitter**: Ik heb nog één verzoek. U hebt in het begin gezegd: wij zijn bezig met dit en met dat. Op het moment dat daar concrete resultaten van te melden zijn ...

Minister **Spies**: Dan worden die gemeld.

De **voorzitter**: Dank u wel.